

Визначення інформаційних потоків системи бухгалтерського обліку в умовах стратегічного управління підприємством

Предметом дослідження є визначення інформаційних потоків системи бухгалтерського обліку в умовах стратегічного управління підприємством.

Мета дослідження – визначити концепцію відповідальності за достовірність інформації на основі принципів місця її виникнення та визначити основні механізми й інструменти врахування в системі бухгалтерського обліку інформаційних потоків в процесі стратегічного управління підприємством.

Методи дослідження. У роботі використані діалектичний метод наукового пізнання, метод аналізу і синтезу, порівняльний метод, метод узагальнення даних.

Результати роботи. У статті окреслено основні вимоги до вихідної інформації системи бухгалтерського обліку з метою стратегічного управління підприємством. Визначено концепцію відповідальності за достовірність інформації за принципом місця виникнення або збору інформації. Наведено перелік основних єдиних принципів збору інформації й обробки даних в інформаційному просторі підприємства.

Висновки. Результатами проведеного дослідження стали наступні висновки. Важливим моментом у забезпеченні процесу ефективної роботи системи бухгалтерського обліку та стратегічного управління є питання регулювання інформаційних потоків та контролю за джерелами виникнення інформації. Для вирішення даного питання досліджено концепцію відповідальності за достовірність інформації за принципом місця виникнення або збору інформації; перелік єдиних принципів збору інформації й обробки даних в інформаційному просторі підприємства; основні вимоги до вихідної інформації системи бухгалтерського обліку; вимоги до процедури; зберігання даних у базі даних («сховищі даних»). Упорядкування інформації за допомогою такого інструменту як база даних або сховище даних дає можливість підприємству, використовуючи дану інформацію, ефективно керувати ситуацією.

Ключові слова: бухгалтерський облік, підприємство, стратегічне управління, інформація, достовірність, персонал, ефективність, конкурентоспроможність, відповідальність.

Определение информационных потоков системы бухгалтерского учета в условиях стратегического управления предприятием

Предметом исследования является определение информационных потоков системы бухгалтерского учета в условиях стратегического управления предприятием.

Цель исследования – определить концепцию ответственности за достоверность информации на основе принципов места ее возникновения и определить основные механизмы и инструменты учета в системе бухгалтерского учета информационных потоков в процессе стратегического управления предприятием.

Методы исследования. В работе использованы диалектический метод научного познания, метод анализа и синтеза, сравнительный метод, метод обобщения данных.

Результаты работы. В статье обозначены основные требования к исходной информации системы бухгалтерского учета с целью стратегического управления предприятием. Определена концепция ответственности за достоверность информации по принципу места возникновения или сбора информации. Приведен перечень основных единых принципов сбора информации и обработки данных в информационном пространстве предприятия.

Выводы. *Результатами проведенного исследования стали следующие выводы. Важным моментом в обеспечении процесса эффективной работы системы бухгалтерского учета и стратегического управления является вопрос регулирования информационных потоков и контроля за источниками возникновения информации. Для решения данного вопроса исследована концепция ответственности за достоверность информации по принципу мест возникновения или сбора информации; перечень единых принципов сбора информации и обработки данных в информационном пространстве предприятия; основные требования к исходной информации системы бухгалтерского учета; требования к процедуре хранения данных в базе данных («хранилище данных»). Упорядочение информации с помощью такого инструмента как база данных или хранилище данных дает возможность предприятию, используя данную информацию, эффективно управлять ситуацией.*

Ключевые слова: бухгалтерский учет, предприятие, стратегическое управление, информация, достоверность, персонал, эффективность, конкурентоспособность, ответственность.

YUHAS E.F.
SHELEMON L.M.

Determining the information flows of the accounting system in terms of strategic management of the enterprise

The subject of the study is to determine the information flows of the accounting system in terms of strategic management of the enterprise.

The purpose of the study is to determine the concept of responsibility for the accuracy of information based on the principles of its origin and to identify the main mechanisms and tools for accounting in the accounting system of information flows in the process of strategic management.

Research methods. *The dialectical method of scientific cognition, the method of analysis and synthesis, the comparative method, the method of generalization of data are used in the work.*

Results of work. *The paper outlines the basic requirements for the source information of the accounting system for the purpose of strategic management of the enterprise. The concept of responsibility for the accuracy of information on the principle of the place of origin or collection of information is defined. The list of the basic uniform principles of gathering of the information and data processing in information space of the enterprise is resulted.*

Conclusions. *The results of the study were the following conclusions. An important point in ensuring the process of effective operation of the accounting system and strategic management is the regulation of information flows and control over the sources of information occurrence. To resolve this issue, the concept of responsibility for the accuracy of information on the principle of places of origin or collection of information; a list of common principles of information collection and data processing in the information space of the enterprise, basic requirements for the source information of the accounting system; requirements for the procedure of data storage in the database («data warehouse»). Organizing information with a tool such as a database or data warehouse allows the company to use this information to effectively manage the situation.*

Key words: *accounting, enterprise, strategic management, information, reliability, personnel, efficiency, competitiveness, responsibility.*

Постановка проблеми. Існування і ефективна робота системи бухгалтерського обліку і управління на підприємстві в сучасних умовах господарювання можливо тільки за рахунок налагодження відповідної інформаційної системи. Обсяги інформації, що потрапляють до інформаційного поля підприємства сягають значних обсягів, опрацювання яких штатними працівниками в ручному режимі є практично неможливим, а збільшення штату задля вирішення даного завдання є

неефективним. Використання інформаційних технологій є єдиним шляхом для вирішення завдання підкорення інформаційних потоків. Ще гостріше питання стає у разі коли на підприємстві прийнято ідеологію стратегічного управління. Інформаційна система, що призвана задовольнити вимоги системи бухгалтерського обліку і управління повинна відповідати певним стандартам.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У дослідження теорії бухгалтерського обліку

та його управлінського напрямку зробили значний внесок багато вітчизняних та зарубіжних учених і практиків. Серед вітчизняних авторів слід відзначити: Ф.Ф. Бутинця, А.М. Герасимовича, Л.М. Кіндрацьку, М.В. Кужельного, Ю.А. Кузьмінського, Ю.Я. Литвина, М.Г. Чумаченка, а також зарубіжних вчених: Х. Андерсона, А. Апчерча, Р.В. Віла, К. Друрі, М.Р. Метью, Б. Райана, Е.С. Хендріксена. Праці більшості вітчизняних вчених присвячені вивченню та опрацюванню методології і організації бухгалтерського обліку в аспекті поточного управління. Водночас питання методології та організації бухгалтерського обліку з метою стратегічного управління є проблемними та потребують вирішення на теоретичному та практичному рівні.

Мета статті – визначити концепцію відповідальності за достовірність інформації на основі принципів місця її виникнення та визначити основні механізми й інструменти врахування в системі бухгалтерського обліку інформаційних потоків в процесі стратегічного управління підприємством.

Виклад основного матеріалу. Процес стратегічного управління підприємством базується на обробці величезної кількості різноманітної інформації. Велику питому вагу в загальному інформаційному потоці відіграє облікова інформація. Бухгалтери-аналітики та бухгалтери-менеджери беруть участь у процесі управління і є його невід'ємною складовою, проте основним їхнім завданням є саме забезпечення інформацією та її інтерпретація з метою прийняття стратегічних управлінських рішень всією командою керівників.

Основним завданням бухгалтерського обліку з метою стратегічного управління підприємством є саме обґрунтування прийняття всієї множини управлінських рішень. Бухгалтерський облік повинен забезпечити надання необхідної інформації у потрібний час потрібним людям (менеджерам). Також від системи бухгалтерського обліку вимагається надання прогнозів можливих наслідків тих чи інших рішень. У разі, коли маса статистичної інформації за минулі періоди містить інформацію про певні стандартні однотипні господарські ситуації, класичні (стандартні) стратегічні рішення і наслідки від їх прийняття, то в цьому разі прогнозні варіанти розгортання подій будуть досить точними і на їх базі можна приймати вірні стратегічні рішення.

Завдяки економічному і технічному прогресу сучасний бухгалтерський облік здатний аналізува-

ти й моделювати істотні взаємозв'язки і прогнозувати результати певних комбінацій внутрішніх і зовнішніх чинників, що в значній мірі впливає на успіх стратегії бізнесу. Таким чином, бухгалтерський облік (особливо в частині управлінського напрямку) може внести значний позитивний внесок у стратегічний менеджмент [10, с. 5 – 17].

Виходячи зі ступеня мотивації, вищі менеджери, в цілях реалізації бізнес-плану, прагнуть ухвалення стратегічних рішень на користь організації, і це слід враховувати при модернізації існуючої на підприємстві системи бухгалтерського обліку. Отже, основні вимоги до вихідної інформації системи бухгалтерського обліку з метою стратегічного управління підприємством можна сформулювати як: інформація, що подається, повинна бути обробленою і підготовленою, а не бути простим набором даних; фінансова та нефінансова інформація повинна надаватися у зручній для сприйняття формі; повинна надаватися тільки потрібна (цільова) інформація; інформація повинна бути надана у формі підготовлених конкретних цільових звітів з теми окремих рішень.

Зрозумілим є те, що для цього повинні існувати можливості дуже швидкої обробки масиву різноманітних даних. У значній мірі така можливість виникає на основі поєднання комп'ютерної бази даних і попереднього аналізу потенційних видів стратегічних рішень, який дозволяє визначити характер потрібної інформації. Отже, система бухгалтерського обліку з метою стратегічного управління підприємством повинна забезпечити збір необроблених даних і здійснити такий попередній аналіз з метою підготовки базової фінансової і нефінансової інформації для ухвалення майбутніх стратегічних рішень.

Дуже поширеною є проблема, що полягає у визначенні конкретних підрозділів і відділів, які повинні відповідати за збір, реєстрацію, облік, аналіз, передачу основної інформації для прийняття стратегічних рішень. Найголовніше – визначити, хто відповідає за зміст і надійність інформації, що потрапила в систему управління. Відповідальність за достовірність інформації повинні нести підрозділи, які є місцем виникнення або збору інформації. Система бухгалтерського обліку з метою стратегічного управління підприємством повинна надати інструментарій реєстрації та обліку, накопичення, збереження інформації, а також можливості доступу до неї певним особам. Зрозуміло, що

така система має значні переваги, оскільки автоматично й точно збирає дані, необхідні для ухвалення майбутніх стратегічних рішень. Крім того, при цьому не збільшується робоче навантаження на окремий відділ підприємства. Навпаки, завдяки цій системі вивільняються досвідчені аналітики, які можуть зосередитися на аналізі одержаної таким чином фінансової та нефінансової інформації. Процес збору даних для стратегічного управління підприємством повинен бути максимально автоматизованим, таким, щоб уведення даних не припускало додаткове навантаження при використанні інформації для інших цілей.

Різні відділи управління час від часу проводять різноманітні дослідження з кола питань, пов'язаних із їхньою безпосередньою діяльністю. Навіть з урахуванням, що окремі дослідження проводяться тільки час від часу, все ж таки створюється інформаційна база так званих «базових» даних, від яких, у разі потреби, можна відштовхнутися. Те ж саме можна сказати і відносно зовнішньої інформації. Багато підприємств мають у розпорядженні великий обсяг порівняльних даних про конкурентів, клієнтів і постачальників. У зв'язку з цим проблема використання системи бухгалтерського обліку з метою стратегічного управління підприємством полягає у зведенні воедино інформації з окремих джерел та її інтеграції у вживану на практиці загальну базу даних. Важливо так змінити виробничу культуру на підприємстві, щоб система обліку розглядалася не як засіб розподілу провину за невірні дії, а як чинник накопичення досвіду. Співпрацю можна також стимулювати, демонструючи той факт, що інтегрована система дає усім зацікавленим сторонам кращу інформацію, ніж вони в даний час одержують, проводячи свій власний аналіз [10, с. 425].

Висновки

Важливим моментом у забезпеченні процесу ефективної роботи системи бухгалтерського обліку та стратегічного управління є питання регулювання інформаційних потоків та контролю за джерелами виникнення інформації. Для вирішення даного питання досліджено: концепцію відповідальності за достовірність інформації за принципом місць виникнення або збору інформації; перелік єдиних принципів збору інформації й обробки даних в інформаційному просторі підприємства; основні вимоги до вихідної інформації систе-

ми бухгалтерського обліку; вимоги до процедури зберігання даних у базі даних (сховищі даних). В основі концепції зберігання даних покладено дві основні ідеї – інтеграція роз'єднаних деталізованих даних у єдиному сховищі і розподіл наборів даних і додатків, що використовуються для оперативної обробки і для вирішення завдань аналізу.

Список використаних джерел

1. Аакер Д. А. Стратегическое рыночное управление: Бизнес-стратегии для успешного менеджмента / [под общ. ред. Ю. Н. Каптуревского; пер. с англ. С. Жильцов]. 6-е изд. СПб: Питер, 2002. 544 с.
2. Велесько Е. И., Быков А. А., Дражек З. Стратегическое управление: практика принятия системных решений: учеб. пособие. Мн.: Тэхналогія; Изд-во БГЭУ, 1997. 199 с.
3. Гаврилко П. П., Колодійчук А. В., Черторижський В. М. Фактори інноваційного розвитку промисловості // Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук.-техн. праць. 2011. Вип. 21 (11). С. 201–205.
4. Долішній І. М., Колодійчук А. В. Мотивація персоналу як об'єкт управління на підприємстві // Науковий вісник НЛТУ України. 2010. Вип. 20 (5). С. 211–216.
5. Колодійчук А. В., Пісний В. М. Особливості функціонування машинобудівних підприємств на сучасному етапі розвитку економіки України. Науковий вісник НЛТУ України. 2009. Вип. 19 (13). С. 172–178.
6. Колодійчук А. В. Інформація як фактор інноваційного розвитку економіки. Формування ринкових відносин в Україні. 2012. №5/1(132). С. 58–62.
7. Колодійчук А. В., Пісний В. М., Семчук Ж. В. Сутність інновацій, структура та основні етапи інноваційного процесу. Науковий вісник НЛТУ України. 2009. Вип. 19 (9). С. 191–196.
8. Сопільник Л. І., Колодійчук А. В. Управління конкурентоспроможністю машинобудівних підприємств на сучасному етапі розвитку економіки України // Науковий вісник НЛТУ України. 2009. Вип. 19 (10). С. 222–227.
9. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України. К.: А.С.К. 2000. 784 с.
10. Уорд К. Стратегический управленческий учет. [Перевод с англ.]. М.: ЗАО «Олимп-бизнес», 2002. 448 с.

References

1. Aaker, D. A. (2002). Strategicheskoye rynochnoye upravleniye: Biznes-strategii dlya uspeshnogo menedzhmenta [Strategic market management: Business strategies for successful management]. Translated from English. St. Petersburg: Peter. [in Russian].

2. Velesko, Ye. I., Bykov, A. A., & Drazhek, Z. (1997). Strategicheskoye upravleniye: praktika prinyatiya sistemnykh resheniy [Strategic management: the practice of making systemic decisions]: Textbook: Minsk: Tekhnologiya; Publishing house BSEU. [in Russian].

3. Havrylko, P. P., Kolodiychuk, A. V., & Chertoryzhskyy, V. M. (2011). Faktory innovatsiy noho rozvytku promyslovosti [Factors of innovation development of industry]. In Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 21 (11) (pp. 201–205). [in Ukrainian].

4. Dolishniy, I. M., & Kolodiychuk A. V. (2010). Motyvatsiya personalu yak ob'yeckt upravlinnya na pidpryyemstvi [Motivation of the personnel as an object of management in the enterprise]. In Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 20 (5) (pp. 211–216). [in Ukrainian].

5. Kolodiychuk, A. V., & Pisnyy, V. M. (2009). Osoblyvosti funktsionuvannya mashynobudivnykh pidpryyemstv na suchasnomu etapi rozvytku ekonomiky Ukrayiny [Features of functioning of machine-building enterprises at the current stage of development of the economy of Ukraine]. In Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 19 (13) (pp. 172–178). [in Ukrainian].

6. Kolodiychuk, A. V. (2012). Informatsiya yak faktor innovatsiy noho rozvytku ekonomiky [Information as a factor of innovation development of the economy]. In Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukrayini [Formation of market relations in Ukraine]: Vol. 5/1(132) (pp. 58–62). [in Ukrainian].

7. Kolodiychuk, A. V., Pisnyy, V. M., & Semchuk, Zh. V. (2009). Sutnist' innovatsiy, struktura ta osnovni etapy innovatsiy noho protsesu [The essence of innovation, the structure and the main stages of the innovation process]. In Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 19 (9) (pp. 191–196). [in Ukrainian].

8. Sopilnyk, L. I., & Kolodiychuk, A. V. (2009). Upravlinnya konkurentospromozhnisty mashynobudivnykh pidpryyemstv na suchasnomu etapi rozvytku ekonomiky Ukrayiny [Management of competitiveness of machine-building enterprises at the present stage of development of Ukrainian economy]. In Naukovyy visnyk NLTU Ukray-

iny [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 19 (10) (pp. 222–227). [in Ukrainian].

9. Tkachenko, N. M. (2000). Bukhhalters'kyu finansovyy oblik na pidpryyemstvakh Ukrayiny [Financial accounting at the enterprises of Ukraine]. Kyiv: A. S. K. [in Ukrainian].

10. Ward, K. (2002). Strategicheskyy upravlencheskiy uchet [Strategic management accounting]. [Translated from English]. Moscow: Olymp-business. [in Russian].

Дані про авторів

Югас Ерика Федорівна,

к.е.н., доцент, Ужгородський торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету
e-mail: info@utei-knteu.org.ua

Шелемон Любов Михайлівна,

викладач, Ужгородський торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету
e-mail: info@utei-knteu.org.ua

Данные об авторах

Югас Эрика Федоровна,

к.э.н., доцент, Ужгородский торгово-экономический институт Киевского национального торгово-экономического университета
e-mail: info@utei-knteu.org.ua

Шелемон Любовь Михайловна,

преподаватель, Ужгородский торгово-экономический институт Киевского национального торгово-экономического университета
e-mail: info@utei-knteu.org.ua

Data about the authors

Erika Yuhas,

Ph.D., Associate Professor, Uzhhorod Institute of Trade and Economics, Kyiv National University of Trade and Economics
e-mail: info@utei-knteu.org.ua

Lyubov Shelemon,

Lecturer, Uzhhorod Institute of Trade and Economics, Kyiv National University of Trade and Economics
e-mail: info@utei-knteu.org.ua